Já se chci vrátit domů...

Soudní procesy s tzv. řeckými monarchofašisty v Československu v 50. letech 20. století

MILAN BÁRTA

TATIANA PEŤKOVÁ

JANA POLÁKOVÁ (ed.)

Moravské zemské muzeum, Brno 2025
nadační fond Hellenika, Brno 2025
Ústav pro studium totalitních režimů, Praha 2025

Knihu recenzovali:

PhDr. Jaroslav Otčenášek, Ph.D. (etnologické části)
Doc. PhDr. Konstantinos Tsivos, Ph.D.
PhDr. Bc. Jiří Plachý, Ph.D.

Kniha vychází s finanční podporou
statutárního města Brna a Jihomoravského kraje.

Odborná kniha vznikla na základě institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace poskytované Ministerstvem kultury (DKRVO, MK000094862).

© Moravské zemské muzeum, Brno
© nadační fond Hellenika, Brno
© Ústav pro studium totalitních režimů, Brno
© Layout Pavel Brabec

ISBN 978-80-7028-630-2 (print)
ISBN 978-80-7028-634-0 (online)
ISBN 978-80-7516-072-0

Poděkování:

Autoři a vydavatelé děkují všem jednotlivcům i institucím, kteří přispěli k vydání knihy poskytnutím fotografií, archivních zdrojů, tiskových dokumentů ad.:

Archiv bezpečnostních složek, Praha
Archiv Etnologického ústavu Akademie věd České republiky, Praha
Archiv města Brna
Archiv Ministerstva zahraničních věcí, Praha
Archiv Univerzity Karlovy
Česká tisková kancelář
Dětský domov Jemnice, odloučené pracoviště Budkov
Městské muzeum Bystřice nad Pernštejnem
Moravský zemský archiv v Brně
Moravský zemský archiv v Brně – Státní okresní archiv Hodonín
Moravská zemská knihovna v Brně
Moravské zemské muzeum, Brno
Moravský zemský archiv v Brně
Moravský zemský archiv v Brně – Státní okresní archiv Hodonín
Národní archiv, Praha
Státní oblastní archiv v Hradci Králové – Státní okresní archiv Trutnov
Státní oblastní archiv v Praze
Vězeňská služba České republiky
Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava

Sotiris Joanidis †
Evangelos Liolios
Vasil L.
Vasiliki Niku
Miluše R.

Věnováno všem, kteří nemohli ovlivnit osud svůj ani vlastní rodiny a nejbližších, protože se ocitli v nesprávnou dobu na nesprávném místě.

Obsah

Úvod 9

Problém tzv. řeckých monarchofašistů 10

Metodologie, použité prameny a problematika výzkumu řecké poválečné emigrace 15

Příchod válečných uprchlíků z Řecka do Československa 28

Integrace do české společnosti 46

Snahy o návrat 60

Zatýkání a vyšetřování 73

Soudní procesy s tzv. monarchofašisty 88

Doba po soudních procesech – represe, rezignace, repatriace, revize, rehabilitace 102

Závěr 120

Dokumenty 125

Přílohy 215

Literatura 226

Internetové zdroje 232

Prameny 233

Seznam respondentů 234

Seznam zkratek 235

Resumé 238

Summary 244

Περιληψη 250

Jmenný rejstřík 257

Já se chci
vrátit
domů...

Úvod

Kritická edice doprovázená odborným textem, která se vám nyní dostala do rukou, představuje výsledek několikaleté výzkumné činnosti autorské trojice – historika Milana Bárty (Ústav pro studium totalitních režimů, Praha), historičky Tatiany Peťkové (Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno) a etnoložky Jany Polákové (Etnografický ústav Moravského zemského muzea, Brno).

Odborná část knihy se zaměřuje na události 50. let 20. století.[1] Rok 1953 bývá považován za jeden ze zlomových v (nejen) naší novodobé historii. V březnu zemřel sovětský vůdce Josif Vissarionovič Stalin.[2] V rámci východního bloku záhy proběhly první změny naznačující počátek destalinizace. V dubnu došlo k rehabilitaci moskevských lékařů obviněných z toho, že usilovali o život nejvyšších stranických a státních činitelů. Vzápětí přišly moskevské stranické noviny *Pravda* se závažným obviněním, že se někteří pracovníci sovětské Státní bezpečnosti „odtrhli od lidu". Později došlo v rámci vnitrostranických bojů o získání moci v SSSR[3] k zatčení všemocného šéfa tajné policie Lavrentije Pavloviče Beriji (*1899), který byl v prosinci popraven. Tento vývoj byl spojen s uvolňováním mezinárodního napětí, nejvýraznějším projevem bylo uzavření příměří v rámci korejské války v červenci 1953.

Také v Československu je rok 1953 označován za konec zakladatelského období komunistického režimu, spojeného s největším terorem a nezákonnostmi.[4] Krátce po J. V. Stalinovi zemřel první dělnický prezident Klement Gottwald (*1896). Nové stranické vedení v čele s Antonínem Zápotockým (1884–1957) si uvědomovalo nutnost změn v nastoupeném politickém kurzu a vyhlásilo tzv. nový kurs státní politiky, spojený s dílčím uvolněním poměrů, což měla dokumentovat i transformace MNB do MV.[5] Přestože proces s tzv. vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským (1901–1952), k němuž došlo na konci roku 1952,[6] bývá označováno za vyvrcholení a v podstatě

1 V následujícím textu nezahrnujeme v případě 20. století do časového určení i specifikaci století, uvádíme tedy pouze dekádu, které se daná informace týká, např. 60. léta. V případě, že se jedná o časový údaj z jiného století, dodržujeme celou specifikaci.

2 Josif Vissarionovič Stalin (1878–1953), v l. 1922–1952 generální tajemník Komunistické strany Sovětského svazu.

3 Všechny zkratky, které nejsou v rámci následujícího textu přímo vysvětleny, viz kapitola Seznam zkratek.

4 Viz Kaplan, Karel: *Československo v letech 1948–1953, 2. část. Zakladatelské období komunistického režimu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991.

5 Viz např. Dvořáková, Jiřina: *Státní bezpečnost v letech 1945–1953. Organizační vývoj zpravodajských a státně bezpečnostních složek*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2007.

6 Rudolf Slánský (1901–1952), bývalý generální tajemník ÚV KSČ, byl zatčen v listopadu 1951, o rok později stanul spolu s dalšími třinácti obžalovanými před soudem. 3. 12. 1952 bylo jedenáct z nich popraveno.

Monarchofašisté vyvolají z pomoci řeckým dětem mezinárodní skandál?

Pomoc řeckým dětem únosem?

Praha (zn). Zahraniční ministr athénské vlády Tsaldaris zaslal vládě ČSR, jakož i vládám ostatních lidových demokracií, protestní telegram. V telegramu naší vládě nazývá pomoc, kterou Čs.-řecká společnost poskytuje 2515 řeckým dětem, únosem a porušením mezinárodního práva a žádá vrácení těchto dětí do Řecka.

Tsaldaris učinil tento krok na doporučení balkánské komise OSN, která patrně přednese tuto otázku na příštím zasedání OSN.

Zástupci demokratického Řecka v Praze zaslali athénské vládě notu, v níž konstatují, že k odvezení řeckých dětí dala rozkaz Markosova vláda v důsledku strašných podmínek, které v Řecku způsobila občanská válka, vyvolaná a podněcovaná americkými imperialisty. V notě se dále praví, že k vyvezení dětí do spřátelených států došlo za souhlasu jejich rodičů.

Mladá fronta 4, 11. 6. 1948, s. 2. Moravská zemská knihovna v Brně.

S žádostmi o pomoc, provázenými seznamy „podezřelých monarchofašistů“, se komunističtí předáci obraceli na vedení KSČ i na čs. bezpečnostní složky. Otázkou zůstává, jaký postoj by čs. strana zaujala, pokud by situaci nezkomplikoval vývoj na mezinárodní scéně. Řecko, nepochybně i v obavě z možného návratu ozbrojených komunistických oddílů na své území, opakovaně předkládalo tzv. řeckou otázku na pořad jednání Valného shromáždění OSN. Důležitou součástí těchto jednání se stal požadavek na umožnění návratu zajatých vojáků královské armády zpět do vlasti, který podpořila i rezoluce Valného shromáždění OSN. Státy sovětského bloku včetně Československa požadavek opakovaně odmítly jako provokaci s tím, že na jejich území se žádné podobné osoby nenachází. Žádosti řecké strany přitom obsahovaly i jmenné seznamy zajatců, kteří se měli v jednotlivých zemích střední a východní Evropy nacházet. Seznamy nepochybně vycházely z informací řeckých zastupitelských

Řečtí monarchofašisté chystají přepadení Albánie

SVOBODNÉ ŘECKO 20. dubna (ČTK). Podle zprávy rozhlasu Svobodné Řecko schválil vrchní žoldnéř amerických imperialistů Eisenhower plán řeckých monarchofašistů na přepadení Albánie. Monarchofašistický generální štáb ujistil Eisenhowera, že je připraven zahájit útok, jakmile američtí váleční štváči dají signál. Útoku se mají zúčastnit také zvláštní jednotky albánských monarchistů a fašistů, žijících v Řecku. Cílem invase je okupace Albánie a stavba leteckých a námořních základen v Albánii pro útok proti SSSR a zemím lidové demokracie.

Američtí váleční štváči ujistili řecké monarchofašisty, že zabrání tomu, aby eventuální stížnost SSSR nebo Albánie byla projednána v OSN, takže Rada bezpečnosti by byla opět postavena před hotovou věc.

Rozhlas Svobodné Řecko poznamenává, že v této souvislosti má nedávná návštěva Trygve Lieho v Athénách svůj zvláštní význam.

Rudé právo 31. 21. 4. 1951, s. 2. Moravská zemská knihovna v Brně.

mentovány také u účastníků soudních procesů v 50. letech, kde se u podobných dvojic setkáváme i s politicky motivovaným udáváním či svědectvím.[53]

Skupina zajatců z řad řecké královské armády se do Československa dostala stejným způsobem jako ostatní uprchlíci z Řecka (viz kapitola Snahy o návrat). V dobových pramenech jsou označováni termínem „monarchofašisté“.[54] Spíše než všeobecná informovanost o jejich existenci a minulosti je pravděpodobnější individuální povědomí nízkého počtu osob z jejich nejbližšího okolí, do nichž patřily také partnerky zajatců. Mnozí ze zajatých vojáků se oženili po cestě z Řecka, případně až u nás, a zakládali zde rodiny.[55] Často se jednalo o „politicky nerovnoměrné“ svazky nebo národnostně smíšená partnerství.[56] O nejednotných politických postojích uvnitř řecké emigrace panovala představa – více méně ve spojitosti s angažovaností v pracovním procesu – také u českých za-

Protokol o výpovědi Trasivulose Jemenidzise – uvedená politická příslušnost monarcho-fašista. 14. 2. 1953. ABS, f. V-MV, a. č. V-2694 MV, Osobní spis státněbezpečnostního vyšetřování proti Jemenidzisovi Trasivulosovi.

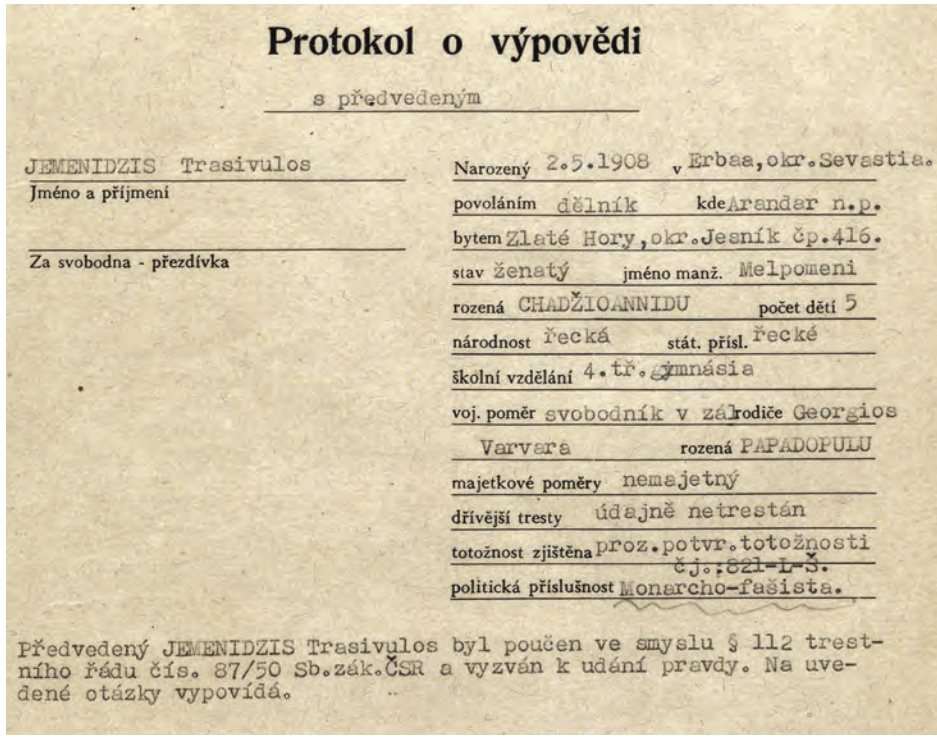

Protokol o výpovědi

s předvedeným

JEMENIDZIS Trasivulos
Jméno a příjmení

Za svobodna - přezdívka

Narozený 2.5.1908 v Erbaa, okr. Sevastia.
povoláním dělník kde Arander n.p.
bytem Zlaté Hory, okr. Jesník čp. 416.
stav ženatý jméno manž. Melpomeni
rozená CHADŽIOANNIDU počet dětí 5
národnost řecká stát. přísl. řecké
školní vzdělání 4. tř. gymnásia
voj. poměr svobodník v zál. rodiče Georgios Varvara rozená PAPADOPULU
majetkové poměry nemajetný
dřívější tresty údajně netrestán
totožnost zjištěna proz. potvr. totožnosti č.j.: 821-L-Š.
politická příslušnost Monarcho-fašista.

Předvedený JEMENIDZIS Trasivulos byl poučen ve smyslu § 112 trestního řádu čís. 87/50 Sb. zák. ČSR a vyzván k udání pravdy. Na uvedené otázky vypovídá.

53 *„Pegnidis věděl, že jsem členka strany, a proto si vždy našel nějakou příčinu k tomu, aby mohli pomlouvat Československé zřízení.* […] *Komnos se vyjadřoval o ČSR asi tak, že nejdříve zde seberou děti, potom, co v bytě máš a všechno znárodní.“* ABS, sb. V-MV, a. č. V-2699 MV, Operativní podsvazek, Protokol o výpovědi se svědkem Morfo Caflati, 14. 7. 1953.

54 Viz Otčenášek, Jaroslav: *Řecká a makedonská národnostní menšina u nás*, c. d., s. 51–52.

55 Např. manželka Georgiose Papanikase a jejich dvě děti, které byly v den zatčení otce 20. 8. 1952 umístěny do dětského domova Branky, byly 1. 12. 1954 repatriovány do Řecka; viz SOkAT, f. Texlen n. p. Trutnov – Horní Staré Město (dále Texlen), kr. 16.

56 *„K tomuto ho pravděpodobně vedla žena německé národnosti, kterou neznám jménem a se kterou Vulgaris žil ve společné domácnosti.“* ABS, sb. V-MV, a. č. V-2699 MV, Operativní podsvazek, Protokol o výpovědi se svědkem Karlem Hendrychem, 15. 7. 1953.

odveden proto, že jsem byl stranou na poli a partyzáni v té době potřebovali každého člověka, který by bojoval proti fašistické řecké armádě. Nebyl jsem však odveden jen já, ale byli odvedeni všichni lidi, kteří pracovali stranou vesnice nebo města na poli a v lese […].“[83] Fani Mateu prohlásila: „[…] *ne, nepřipojila jsem se dobrovolně. Při odchodu vojsk osvobozenecké armády z Nausa jsem byla vyzvána tak jako mnoho mužů a žen k odchodu s vojsky osvobozenecké armády do hor. Nechtěla jsem odejít, neb jsem se měla v krátké době vdávat a chtěla jsem zůstat u matky. Musela jsem však s ostatními odejít, jelikož monarcho-fašisté začali bombardovat Nausa a byla jsem vyzvána, abych s nimi odešla. V domnění, že se budu moci brzy vrátit, jsem poslechla a s nimi odešla.*“[84]

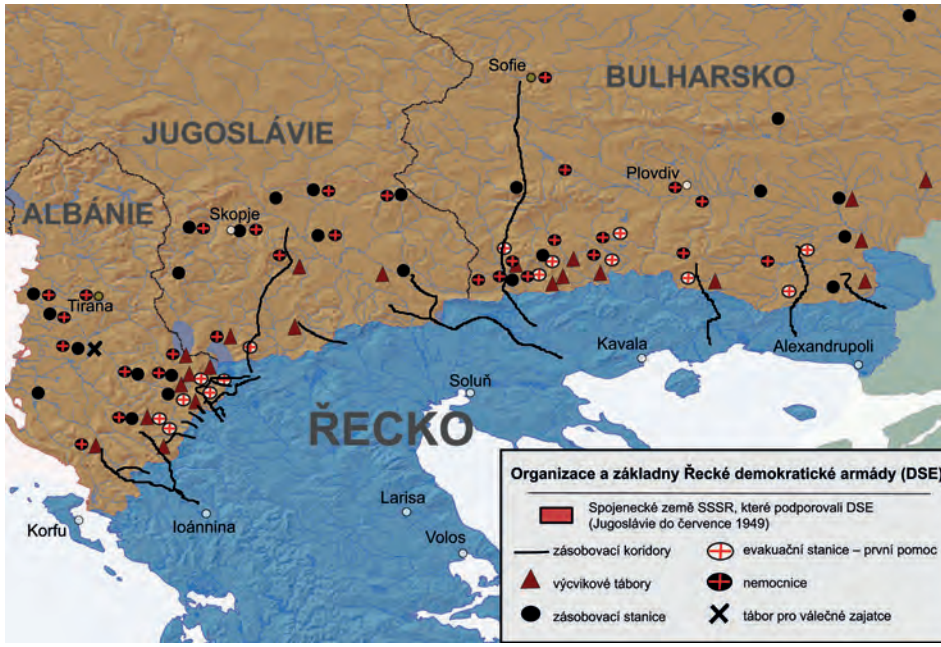

Organizace a vojenské základny DSE a vstupní cesty do Řecka. Zdroj: Greek Civil War. Wikipedia, 2025. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Greek_Civil_War#/media/File:Gde.svg>, cit. 12. 5. 2025.

Situace povstaleckých jednotek se neustále zhoršovala, chyběli lidé, zbraně i základní materiál. V létě roku 1949 byla zahájena mohutná závěrečná ofenzíva královské armády, koncem srpna téhož roku odešly poslední komunistické jednotky do Albánie. Řecko po skončení občanské války opustilo na sto tisíc lidí, z toho byla asi třetina dětí. Nejednalo se pouze o bojovníky ŘDA, spolu s nimi odešli i jejich rodinní příslušníci, sympatizanti, lidé obávající se příchodu královské armády, ale i rukojmí a váleční zajatci.[85]

Většina z těchto utečenců našla útočiště v Albánii, část v Titově Jugoslávii

83 ABS, sb. V-MV, a. č. V-2711 MV, Osobní spis státněbezpečnostního vyšetřování proti Kánosovi Georgiosovi, Protokol o výpovědi s Kanosem Georgiosem, 25. 5. 1953.

84 ABS, sb. V-MV, a. č. V-2707 MV, Osobní spis státněbezpečnostního vyšetřování proti Mateu Fani, Protokol o výpovědi obviněné Mateu Fani, 30. 1. 1953.

85 Kromě uprchlíků si občanská válka vyžádala na 150.000 mrtvých, několik tisíc popravených komunistů, tisíce dalších se ocitly ve vězení nebo v internaci na pustých ostrovech, zničeny byly stovky vesnic, milión lidí byl přesídlen, aby byli lépe kontrolovatelní.

Děti řeckých komunistů. Mikulov (okr. Znojmo), duben 1948. Foto: Karel Otto Hrubý. Sbírka historického odd. Moravského zemského muzea, fond K (K. O. Hrubý), inv. č. K 151/10.

jezdu umisťováni do karanténních táborů v Mikulově (okr. Břeclav), Lešanech (okr. Benešov) a Svatobořicích (dnes Svatobořice-Mistřín, okr. Hodonín).

V říjnu začali emigranti odjíždět také z Bulharska a Albánie. Demobilizovaní vojáci ŘDA byli po moři dopraveni do SSSR a soustředěni ve středoasijské Uzbecké SSR, zejména v okolí hlavního města Taškentu. Zbylí uprchlíci zamířili do států sovětských satelitů. Zkušenosti s možností výběru zemí azylu byly různé. Někteří prohlašovali, že jim bylo dáno na výběr, do jaké země by chtěli odjet: „[…] *k odjezdu do Československa jsme nebyli nuceni násilím, ale volně jsme se rozhodovali. Já sám jsem jel rád, protože jsem se nechtěl vrátit do Řecka.*“[93] Podobné byly zkušenosti Řeků, kteří přišli z Jugoslávie: „*V Bulkesu, kde jsem pracoval od května 1949 do září 1949 jako cukrář, jsme byli vyzváni řeckou samosprávou, aby jsme se hlásili, kdo chce odjeti do Československa. Já jsem se hlásil k odjezdu do Československa a v září 1949 jsem také odejel z Jugoslávie.*“[94] Podle dalších vzpomínek „*dne 29. 11. 1949 řekl velitel tábora* […] *že půjdeme*

93 ABS, sb. V-MV, a. č. V-279 MV, Osobní spis státněbezpečnostního vyšetřování proti Manguras Stilianos, Protokol o výpovědi sepsaný dnešního dne s obviněným Mangurasem Stilianosem, 3. 4. 1953.

94 ABS, sb. V-MV, a. č. V-2693 MV, Skupinový spis státněbezpečnostního vyšetřování proti Panacisovi Kostasovi a společníkům, Protokol o výpovědi sepsaný s obviněným Panacisem Kostasem, 18. 5. 1953.

Dobová popiska fotografie: V brněnském kraji na řece Svratce vyrůstá mohutná 70ti m přehrada, jedna z velkých staveb socialismu naší první Gottwaldovy pětiletky. Na sn. na stavbě přehrady pracuje mnoho velmi dobrých pracovníků. Jedním z nich je i minér Georgiu Georg (vlevo), příslušník hrdinného řeckého lidu. Česká tisková kancelář, foto: Jan Tachezy.

institucemi (na pomoc politickým vězňům v Řecku či ve prospěch bojujícího korejského lidu), někteří také posílali peníze rodinám do Řecka.

Podle přání KSŘ se měly styky emigrantů s čs. občany omezit pouze na pracovní záležitosti. Mezi Řeky a jejich čs. spolupracovníky panovala mnohdy alespoň zpočátku vzájemná nedůvěra. Část Řeků se zapojila do proklamovaného „budování socialismu“ v Československu, stali se z nich chválení pracovníci či úderníci, na další přicházely stížnosti kvůli vysoké fluktuaci, kdy často střídali zaměstnání, nerespektovali pracovní disciplínu, svévolně opouštěli pracoviště apod.[120] Vedoucí na stavbě přehrady ve Víru charakterizoval Řeky takto: „*Po stránce všeobecné pracovní morálka řeckých emigrantů byla dobrá. Vyskytli se však jednotlivci, a to obzvlášť v době podzimu 1951, kteří neměli vůbec žádný zájem o práci.* […] *prohlašovali, že by nejraději odešli zpět do Řecka.* […] *když vydělali větší částku peněz, pozbyli zájem o práci a vymlouvali se na různé nemoce.*“[121]

Vedení KSŘ se emigranty pokoušelo držet pohromadě i v zaměstnání. Nejprve se pokusilo dojednat jejich zařazení do průmyslu ve skupinách alespoň po dvou

120 Viz NA, f. ČSČK, kr. 2, nezpracováno, Zpráva o řecké akci, 9. 12. 1950.
121 ABS, sb. V-MV, a. č. V-2701 MV, Zogas a spol., Protokol o výpovědi svědka Kadaňky Antonína, 15. 1. 1953.

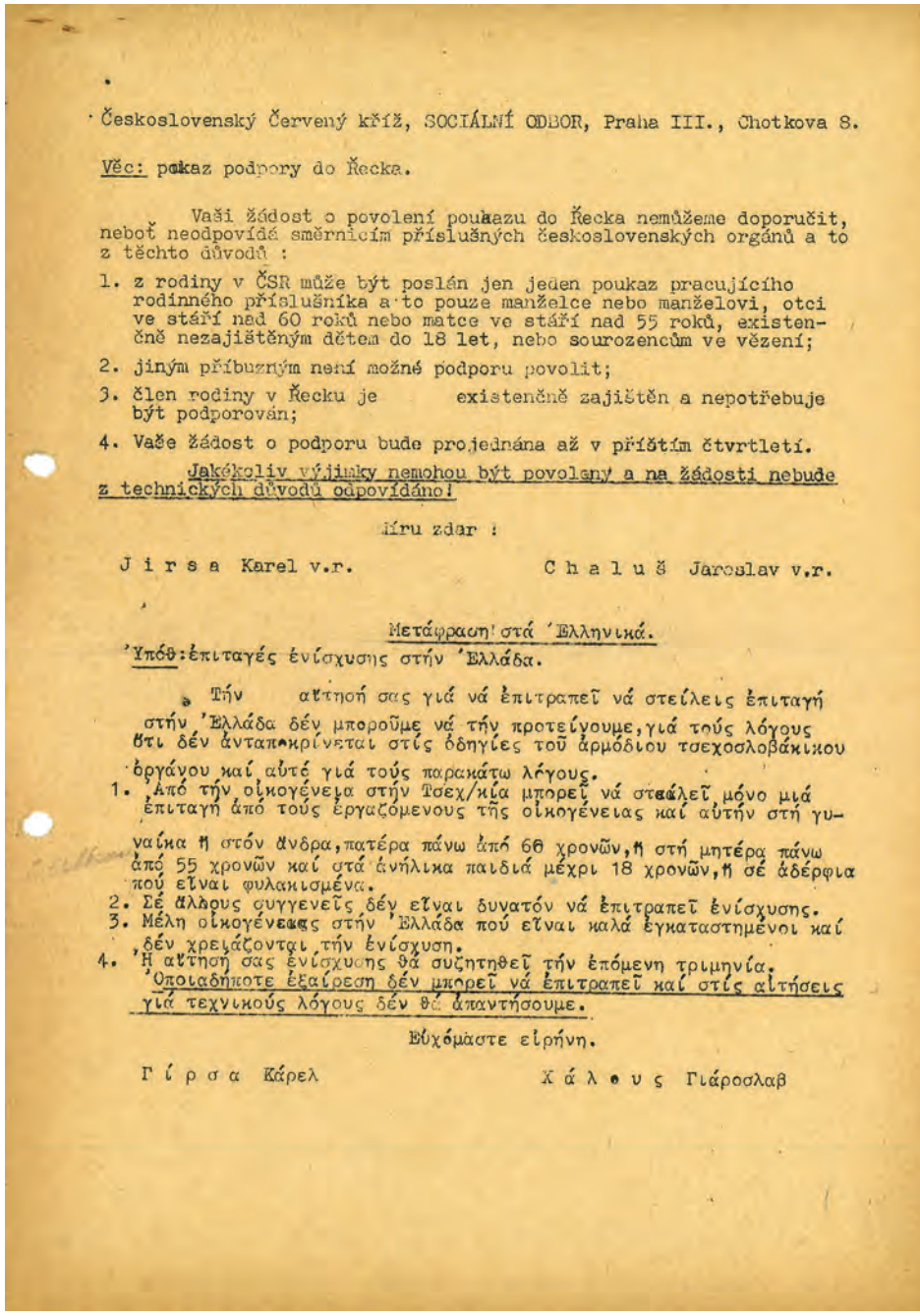

Československý červený kříž, SOCIÁLNÍ ODBOR, Praha III., Chotkova 8.

Věc: poukaz podpory do Řecka.

Vaši žádost o povolení poukazu do Řecka nemůžeme doporučit, neboť neodpovídá směrnicím příslušných československých orgánů a to z těchto důvodů :

1. z rodiny v ČSR může být poslán jen jeden poukaz pracujícího rodinného příslušníka a to pouze manželce nebo manželovi, otci ve stáří nad 60 roků nebo matce ve stáří nad 55 roků, existenčně nezajištěným dětem do 18 let, nebo sourozencům ve vězení;
2. jiným příbuzným není možné podporu povolit;
3. člen rodiny v Řecku je existenčně zajištěn a nepotřebuje být podporován;
4. Vaše žádost o podporu bude projednána až v příštím čtvrtletí.

Jakékoliv výjimky nemohou být povoleny a na žádosti nebude z technických důvodů odpovídáno!

Míru zdar !

J i r s a Karel v.r. C h a l u š Jaroslav v.r.

Μετάφραση στά Ἑλληνικά.

Ὑπόθ: ἐπιταγές ἐνίσχυσης στήν Ἑλλάδα.

Τήν αὐτησή σας γιά νά ἐπιτραπεῖ νά στείλεις ἐπιταγή στήν Ἑλλάδα δέν μποροῦμε νά τήν προτείνουμε, γιά τούς λόγους ὅτι δέν ἀνταποκρίνεται στίς ὁδηγίες τοῦ ἁρμόδιου τσεχοσλοβάκικου ὀργάνου καί αὐτές γιά τούς παρακάτω λόγους.

1. Ἀπό τήν οἰκογένεια στήν Τσεχ/κία μπορεῖ νά σταλεῖ μόνο μιά ἐπιταγή ἀπό τούς ἐργαζόμενους τῆς οἰκογένειας καί αὐτήν στή γυναίκα ἤ στόν ἄνδρα, πατέρα πάνω ἀπό 60 χρονῶν, ἤ στή μητέρα πάνω ἀπό 55 χρονῶν καί στά ἀνήλικα παιδιά μέχρι 18 χρονῶν, ἤ σέ ἀδέρφια πού εἶναι φυλακισμένα.
2. Σέ ἄλλους συγγενεῖς δέν εἶναι δυνατόν νά ἐπιτραπεῖ ἐνίσχυσης.
3. Μέλη οἰκογένειας στήν Ἑλλάδα πού εἶναι καλά ἐγκαταστημένοι καί δέν χρειάζονται τήν ἐνίσχυση.
4. Ἡ αὐτήση σας ἐνίσχυσης θά συζητηθεῖ τήν ἐπόμενη τριμηνία. Ὁποιαδήποτε ἐξαίρεση δέν μπορεῖ νά ἐπιτραπεῖ καί στίς αἰτήσεις γιά τεχνικούς λόγους δέν θά ἀπαντήσουμε.

Εὐχόμαστε εἰρήνη.

Γ ί ρ σ α Κάρελ Χ ά λ ο υ ς Γιάροσλαβ

Informace o pravidlech pro zaslání finanční podpory do Řecka – předtištěná zamítavá odpověď česky a řecky. Praha, 1961. NA, f. ČSČK, kr. 1, nezpracováno.

stech lidech, ale pod tlakem reality, kdy nebylo možné zaměstnat tolik nekvalifikovaných sil najednou a navíc chybělo ubytování, byl požadovaný počet Řeků na jednom pracovišti snížen na padesát.[122] Ke změně došlo v roce 1952, poté, co vedoucí funkcionáři pochopili nemožnost rychlého návratu do vlasti a zažádali sami o zařazování emigrantů do těžkého průmyslu, např. na Ostravsko.

122 Viz Tsivos, Konstantinos: *Řecká emigrace v Československu (1948–1968)*, c. d., s. 59.

Ručně vyráběné oděvní součástky poválečných emigrantů z Řecka. Vír (okr. Žďár nad Sázavou), 40.–50. léta. Sbírka Městského muzea Bystřice nad Pernštejnem, inv. č. 42, 46 a 59.

Řecký emigrant makedonské národnosti v podomácku vyrobeném lidovém oděvu. Vír (okr. Žďár nad Sázavou), 50. léta. Z rodinného archivu M. R.

Taneční soubor z Krnova při vystoupení. Osoblaha (okr. Bruntál), 1959. Z rodinného archivu Vasiliki Niku.

Vystoupení řeckého tanečního souboru na řeckém festivalu. Ostrava, 2008. Z rodinného archivu Sotirise Joanidise.

O etnické diverzitě příchozích z Řecka (viz kapitola Metodologie, použité prameny a problematika výzkumu řecké poválečné emigrace) panovalo mezi československým obyvatelstvem jen velmi nízké povědomí, které souviselo s intenzitou kontaktu s danou subetnickou skupinou.[169] Termín Řekové se v československé a následně české společnosti přirozeně rozšířilo na všechny váleč-

169 *„Jednou jsme se vrhli k oknu a pozorovali nezvyklý průvod černě oděných žen v šátcích uvázaných hluboko do čela, mužů v kloboucích a dětí držících se jich za ruce. Byli to řečtí (makedonští) emigranti* […]“, in: Ondráčková, Milada – Stalmach, Ladislav (eds.): *Vír v údolí Svratky*. Vír: Obec Vír, 2008, s. 120.